מי במאן כרב יוםף ואליבא דרבי יוםי. פירש הקונטרס דמאע"פ

נמי הכי דייק אי בעי תרתי דהחזיק וגם אמירה א"כ לימא הילכתא

כרבי יהודה דבין לרב יוסף ובין לרבה לרבי יהודה בעי תרתי:

תנינא חרא זימנא. דכל ספיקה

ומתניתין נמי ספיקא הוא וקשה

דמההיא היכא הויא שמעינן דהוי

הכא ספק לרבי מאיר ואומר ר"י

דפריך דהוה ליה למיתני כל שיכול

וכו׳ ספק וממילא ידענא דהוי חמר

גמל ומשני דה"א דהיכא דודאי לא

עירב כי הכא לא הוי חמר גמל

דאפילו אם הוה תנן ספק הוה

מפרשינן ספק אם חשוב בכך עני

כשאר בא בדרך אם לאו ולכך לא

הנה עירוב דודאי עני אמרו שמערב

ברגליו במקום פלוני ולא בספק עני

ודינו כודאי עשיר ויהיה כבני עירו

קא משמע לן:

בי תניא החיא למודד. שאפילו כלה

אחת יותר ופ״ה לא נראה והא דלא

קאמר כי תניא להחשיך אמה חוץ

לתחום לא יכנס דמילתא דפשיטא

הוא דאין לו לנאת חוץ לתחומו אבל

בכלה למערה איצטריך לאשמועינן:

הדרן עלך מי שהוציאוהו

ביצד מעברין פגום נכנם. פי׳ ר״ח

כעין שובך כדאמרי׳ בזה בורר (סנהדרין

דף כה:) גבי מפריחי יונים משישברו

את פגמיהם ומיהו שובך ממש אין

מתעבר עם העיר כדאמרינן בגמ׳ ים:

פגום נכנס בנין העשוי

וגשרים

מדתו במערה לא יכנס אמה

לר"מ חמר גמל הוא

לייק דמשמע י דמוחזק מלקנות שביתה ואם כן לא אמר אי

כמאן. בעינן החזיק בדרך ולין פה. וללישנא אחרינאי הכי גרסינן כמאן דסגי ליה בהכי ואע"ג דלא אמר שביתתי במקום פלוני כרב יוסף אליבא דרבי יוסי בר' יהודה לא כרבה ואליבא דרבי (יוסי ברבי) יהודה. וה"פ כמאן הוי כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי בר' יהודה דלא

בעי אלא להחזיק והאי נמי החזיק ולא אמר ומשני לא דאמר עסקינן וכרבה אליבא דר' יהודה דבעי תרתי והוא הדין נמי לרב יוסף ואליבא דרבי יהודה אלא אליבא דרבה עדיפא ליה לאוקמי משום דרבה ורב יוסף הילכתא כרבה לבר מחלת שדה עניו ומחלה": ספק. בפרק בכל מערבין (לעיל דף לה.) נתגלגל חוץ לתחום נשרף מבעוד יום אינו עירוב משחשיכה הרי זה עירוב ספק מבעוד יום ספק משחשיכה ר' מאיר ור' יהודה אומרים כו׳ אלמא כל ספיהא חמר גמל הוא ומתני' נמי ספיקא הוא. וללישנא בתרא הכי קשיא ליה תנינא חדא זימנא לר"מ דהיכא דעירב במקום שאינו עירוב הוה חמר גמל: לא מימא. התם הוא דספק עירב וקנה שם שביתה וספק לא עירב וקנה בביתו הוא דהוי חמר גמל אבל היכא דודאי לא עירב כגון חוזר זה שהיה לו לערב בפת שקרוב לביתו היה ל"א שהיה לו לומר שביתתי במקום פלוני לא הוי חמר גמל דאין כאן ספק אלא לגמרי נתכוון אביתו ויהא כאנשי עירו: אלא אפילו ודאי לא עירב. שלא אמר שביתתי לשם נמי מחוקינן ליה בספק משום גלויי דעתא. וללישנא בתרא דפרשינן דרבי מאיר עשיר משוי ליה ואפילו הכי הוי חמר גמל ולא כבני עירו ש"מ דאפילו במקום אחת לא יכנם כי תניא ההיא למודד י דתנן שחין ספק כגון נתגלגל חוץ לתחום ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אמה אפילו מבעוד יום דודחי לחו עירוב הוח אפילו הכי לרבי מאיר חמר גמל הוא דסילק עלמו בכוונתו מאלפים של לד שני לביתו. וההיא סתמא דהתני התם מבעוד יום אינו עירוב דמשמע והרי הוא כבני עירו ר' יהודה היא והא דלא עריב להו ותני בהדי סיפא דהתני הרי זה חמר גמל משום דר׳

כמאז א כרב יוסף ואליבא דר' יוסי בר יהודה לא כרבה ואליבא דר' יהודה: ר"מ אומר כל שיכול לערב כו': הא תנינא חדא זימנא "ספק ר"מ ורבי יהודה אומרים הרי זה חמר גמל אמר רב ששת לא תימא מעמא דר"מ ספק עירב ספק לא עירב הוא דהוי חמר גמל אבל ודאי לא עירב לא הוי חמר גמל אלא אפילו ודאי לא עירב הוי חמר גמל דהא הכא ודאי לא עירב וקא הוי חמר גמל: מתני' במי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנם י ר"א אומר שתים יכנם שלש לא יכנם: גמ" א"ר חנינא רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום לא יכנם דכתיב יאם תשיב משבת רגלך רגלך כתיב והתניא רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום יכנם הא מני אחרים היא דתניא אחרים אומרים למקום שרובו הוא י נזקר איכא דאמרי אמר ר' חנינא י רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום יכנם דכתיב אם תשיב משבת רגלך רגליך קרינן והתניא לא יכנם הוא דאמר כאחרים דתניא למקום שרובו הוא נזקר: ר"א אומר שתים יכנם שלש לא יכנם: והתניא ר"א אומר אחת יכנם שתים לא יכנם לא קשיא הא דעקר חדא וקם אתרתי הא דעקר תרתי וקם אתלת והתניא ר"א אומר אפילו אמה

סוף מדתו כלה במערה: מתני' ס י מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנם ר"ש אומר אפילו חמש עשרה אמות יכנם שאין המשוחות ממצין את המדות מפני הטועין: גֹמ' תנא מפני טועי המדה:

הדרן עלך מי שהוציאוהו

ביצד המעברין את הערים בית נכנס בית יוצא פגום נכנס פגום יוצא היו שם גדודיות גבוהות עשרה מפחים

יהודה בסיפא מודה לר' מאיר אבל

ברישה כבני עירו שוי להו ורישה ר׳ יהודה היא: בותבי' מי שילא חוץ לסחום. במזיד ומדעת שלא לשם מלוה: שסים יכנם. משום הבלעת תחומין כדאמרינן בפירקין (לעיל דף מה.). ר' אליעזר לטעמיה דאמר [שם] והוא באמלען: גבו' ה"ג הא מני אחרים היא: למקום שרובו שם הוא נוקר. ורובו בתוך התחום הוא: נוקר. כלומר בתר רובו שדינן ליה וכיון דלא הויא אלא רגלו אחת חוץ לתחום עדיין רובו בתוך התחום הילכך יכנס: הוא דאמר. ר׳ חנינה: מסני׳ דעקר חדה. שיצה מן האחת ועומד בשניה והכי קאמר אם בשתים עומד יכנס וברייתה דקתני שתים לה יכנס שיצה מכל השתים: למודד. שחשכה לו ואמר שביתתי במקומי ומודד אלפים פסיעות בינוניות אולי יכנס לתחום® העיר וכלו אלפים שלו אמה אחת חוץ לתחום לא יכנס שאפילו האלפים מוליכות אותו לתוכו אינו מותר לנאת מאלפים כדתנן ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אפילו סוף מדתו כלה במערה לא יהלך להלן מאלפים דכיון שמדד אלפים לבד מקום שביתתו שהן ארבע אינו יכול לעבור חוץ לאלפים: בארבי' מי שהחשיך. שהוא בא בדרך וחשכה לו חוץ לתחום: אפילו חמש עשרה אמה כו'. לאו דווקא ט"ו אמה: המשוחום. מודדי התחומין לעיירות ועושין סימן לתוך" התחום: אינן ממלין אם המדום. להליב הסימן בסוף אלפים אלא כונסין אותן" לתוך אלפים: מפני העועין. מפני טועי המדה שאין מכירין את הסימן ופעמים הולכין להלן ממנו וחוזרין ולאו אדעתייהו. ל"א ולא שמעתיו דדוקא ט"ו נקט וטועי המדה הן המשוחות הקובעין התחומין ואמרינן לקמן בכילד מעברין (דף מ:) אין מודדין אלא בחבל של חמשים אמה ארבעים חבלים יש לאלפים וכל חבל וחבל מתמעט שני אחיזות שזה תופס מכאן וזה תופס מכאן והאחיזה טפח וחזי אלבע הרי פ׳ טפחים ומ' אלבעות העולין ליו"ד טפחים הרי חשעים טפחים שהן חמש עשרה אמות:

הדרן עלך מי שהוציאוהו

ביצד מעברין. מפרש בגמרא [נג.] לשון אשה עוברה דתנן לקמן∘ הנותן עירובו בעיבורה של עיר אלמא יש עיבור לעיר ומפרש השתא כילד יש לה עיבור: בים נכנם ובים יולא או פגום נכנם ופגום יולא או היו גדודיום כו' מוליאין המדה כנגדו. כלומר כשבא לליין סימן תחום העיר ובא למדוד אלפים חולה לה אם הוה מחיצתה שור איגר שאינה חומה חלקה אלא בתים סמוכין ומחוברין ויש בית נכנס לתוך העיר יותר מחבירו ונראית כניסתו פגומה מבחוץ ויש בית בולט ויוצא לחוץ יותר מחבירו או פגום נכנס או פגום יולא שהיתה עיר מוקפת חומה ויש מגדלין עגולין בולטין בחומה פעמים שבולטין בפנים פעמים שבולטין בחוץ או שהיו שם לאחת הקרנות של עיר גדודיות שברי חומה של חרבות בתים וישנן בתוך שבעים אמה ושירים לעיר כדמפרש לקמן0:

א) [לעיל לה.], ב) [לעיל ד) לקמן סח., ה) לקמן קה., (ט"א ד"ה ורב יוסף], ו) [ע"א ד"ה ורב יוסף], נ"ב קיד:], ה) בס"א: בתוך, ט) בס"ח: לסוף, כ) [דף ס.], ל) [לקמן או מ) [שייך לע״א], ג) [ל״ל דמוחזר וכ״ה בדפוס ויניליא

תורה אור השלם 1. אָם הָשִׁיב מְשַׁבְּת רגלר עשות חפציר ביום לקדוש ייַ מִכְבָּד וְכְבַּדְתוּ הַפְּצְרְּ וְדַבֵּר דְּבָר: מֵעֲשׁוֹת דְּרָכֵיךְ מִמְּצוֹא רְצִירִי:

משנת רפ"חן, ס) ודף נה:ן.

מוסף רש"י הרי זה חמר גמל. דמספקא לן אי קני ליה זה וככא מהכא יש לו אלפים אמה לכל רוח והפסיד שמעבר ביתו והלאה. או שמא לא קנה עירוב ומביתו יש לו אלפים לכל רוח ולא הנה לעבר עירובו כלום. אלא אלפים אמה שבין ביתו לעירובו, דממה נפשך נהנך משתרי, אבל אלפים שמעירובו ואילך לא דילמא לא קנה עירוב ומביתו ואילך נמי לא דילמא קנה עירוב, נמלא זה מושכו כאן לילך חה מושכו לכאן, כאדם המנהיג חמור וגמל, שהחמור הולך לפניו חה מנהיגו, והגמל הוא מושך ולריך לפנות לפניו ולאחריו (לעיל לה.). ר"א אומר שתים יכנס. ר' אליעור לנוטמיה דאמר במחני׳ (לעיל מה.) גבי ד' שנתנו חכמים ליולא חוץ לתחום דהוא באמלען, שיש לכל לידיו ולפיכך זה שילא ב' אמות חוץ לתחום, כיון דב' אמותיו דבוקות לו בתחומו סבירא ליה לר׳ אליעזר דרמאו דמובלעו בתחומיה למו ומותר ליכנס (לעיל מה.). אפילו סוף מדתו כלה במערה. שיש גה דיורין, שאינו נכנס להלן **ממלתו כלום** (לקמו סא.). מפני טועי המדה. שתא יטעו בה הלכך מקלרין שעדיין יי ומי נמלא . אומה. חותה, נמנח שי התחום לא הגיע שהחשיך לו חוץ לתחום כבר נכנס לחוך אלפים ט"ו אמות, ל"א מפני הטועין שוכחין ויולאין וחחרין שוכנסין לפיכך מקלרין המודדין את התחום הסימן ותליבין בתוך התחום, שאם יצא לא עביד איסורא ולקחו

קה.). הדרן עלך מי שהוציאוהו

עא א מיי' פ"ז מהלכי עירובין הלכה ח [ט]

טוש"ע א"ח סימן תי [סעי' א] וסעיף ב: שבת הלכה יא סמג לאוין סו טוש"ע א"ח סי

תה סעיף א: על ג מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ב: סעיף ב: עד ד מיי שם טוש"ע שם

:סעיף ג שפף ג. ה מיי' פכ"ח מהלי שבת הלכה ו סמג שם טור ש"ע א"ח סי" שנח

רבינו חננאל

יוסף אליכא דר׳ יוסי ב״ר יוטף אליבא זו יוטי בין יהודה. ר' מאיר אומר כל מי שיש לערב ולא עירב הרי זה חמר גמל. הא תו הרי זה חמר גמל. ופרקינז איצטריך סד״א התם דהוא ספק אמרי חמר גמל אבל . הכא דודאי לא עירב לא. כיון שיצא לילך והחזיק . בדרד עקר רשותיה מז העיר, ובמקום שרצה לילך לא קנה שביתה דהא לא עירב בפת ולאו עני הוא דקני כמחזיק הילכך לא יזוז ממקומו. מי שיצא חוץ לתחום אפי׳ אמה אחת כוי. איכא דאמרי א״ר חנינא רגלו אחת התחום והאחרת בתוד חוץ לתחום יכנס. שנאמר אם תשיב משבת רגלך, רגליך קרינן. והתניא לא יכנס ההיא אחרים היא דא׳ למקום שכולו כו׳. פיסקא, ר' אליעזר אומר שתים יכנס שלש לא יכנס והתניא ר' אליעזר [אומר] אחת יכנס שתים לא יכנס. שיצא אמה אחת ועומד שתים ועומד בשלישית לא יכנס. ומתני' נמי הרי קתני שתים. פי׳ אם עומד בשתים יכנס, עומד בשלש לא יכנס. והא לא יכנס במודד כלומר איז לו להוסיף על מדתו. הדרו עלד מי שהוציאוהו כיצד מעברין את הערים פגים נכנס פגים יוצא כו'. פי' פגים בניין כגון שובך כדאמרינן במפריחי ונים מי ששברו את פגמיהן. כגון שובך של